สรุปโครงการระยะที่ 1

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล

แบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย)

พื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร่วมดำเนินการจัดทำโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมร ายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ตามแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของตำบลและส่งเสริมศักยภาพการพัฒนาตำบลด้วยตนเองอย่าง ยั่งยืน โดยหนึ่งในรูปแบบกิจกรรมคือการพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ให้แก่คนในชุมชนยกระดับสินค้า OTOP สร้างและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้าง ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญา ในท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมีมูลค่าเพิ่ม เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชน (upskill)ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือเชิงนิเวศน์ โดยการบูรณาการทั้งทางด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในทุกมิติของผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการสร้างสังคมดิจิทัลและเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับพื้นที่เป้าหมาย
3. เพื่อพัฒนาและสร้างตลาดดิจิทัลให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อขยายโอกาสทางการตลาดของพื้นที่เป้าหมาย
4. เพื่อพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายให้มีความรู้และทักษะทางด้านเศรษฐกิจดิจิทัล และเกษตรกรรมอัจฉริยะ

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของตำบล

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน

อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ตำบลหนองหมากฝ้ายตั้งอยู่ในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยมีพื้นที่อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอวัฒนานครประมาณ 26 กิโลเมตร และมีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่อื่น ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองน้ำใส อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลช่องกุ่ม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เนื้อที่ตำบลหนองหมากฝ้าย ตำบลหนองหมากฝ้ายมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 289.12 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่จำนวน 180,700 ไร่ ภูมิประเทศของตำบลหนองหมากฝ้าย ตอนเหนือเป็นทิวเขา เป็นเทือกเขาสลั บซับซ้อน อุดมด้วยป่าไม้มีค่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารพื้นที่ลาดเอียงมีลักษณะเป็นสันปันน้ำ พื้นที่ตอนกลางส่วนล่างเป็นไร่นาและป่าโปร่ง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ทำให้ไม่สามารถเก็บน้ำได้นาน เขตการปกครอง/จำนวนหมู่บ้าน ตำบลหนองหมากฝ้ายมีประชากร 4,645 คน คิดเป็นครัวเรือนจำนวน 1,365 ครัวเรือน หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหมากฝ้าย 8 หมู่ แสดงดังตารางต่อไปนี้

2.2 ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น

ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	บ้านคลองคันโท	นายทองคำ สว่างศิริ	ผู้ใหญ่บ้าน
2	บ้านโคกสว่าง	นางลำดวน ทององค์	ผู้ใหญ่บ้าน
3	บ้านใหม่ศรีจำปาทอง	นายพิเชษฐ์ ศรีคูณ	ผู้ใหญ่บ้าน
4	บ้านท่าช้าง	นายสมศักดิ์ ทองชิต	ผู้ใหญ่บ้าน
5	บ้านหนองหมากฝ้าย	นายประหยัด ถาวรยิ่ง	กำนัน
6	บ้านหนองหมากฝ้าย	นายสุรเดช สมัยกุล	ผู้ใหญ่บ้าน
7	บ้านหนองไทย	นายชูศักดิ์ ผลจันทรา	ผู้ใหญ่บ้าน
8	บ้านภักดีแผ่นดิน	นางสาวสุพรรณี คนซื่อ	ผู้ใหญ่บ้าน

2.3 ผลิตภัณฑ์/สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์	ที่ตั้ง	ภาพประกอบ
ไม้กวาดดอกหญ้า	บ้านเลขที่ 1 หมู่บ้าน 1 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
หมอนฟักทอง	บ้านเลขที่ 138 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
ไม้กฤษณา	บ้านเลขที่ 146 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
น้ำมันมะพร้าวสกัด 100%	บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
ไม้กวาดทางมะพร้าว	บ้านเลขที่ 435 หมู่ที่4 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
แหนมหมูเงินล้านนายกลำไย	บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
สถานที่ท่องเที่ยว	**ที่ตั้ง**	**ภาพประกอบ**
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศคลองปะตง	บ้านใหม่ศรีจำปา หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
อ่างเก็บน้ำบ้านภักดีแผ่นดิน	บ้านภักดีแผ่นดิน หมู่ที่ 8 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	

บทที่ 3 แผนการดำเนินงาน

3.1 รูปแบบการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมย่อยของโครงการสามารถแบ่งได้เป็น 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้ กิจกรรม 1 : อบรมตลาดสินค้าออนไลน์ (Digital market) กิจกรรม 2 : อบรมการเพาะเห็ดมูลค่าสูง กิจกรรม 3 : อบรมทำปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์และเศษใบไม้ กิจกรรม 4 : อบรมสเปรย์สมุนไพรป้องกันโควิด- 19 กิจกรรม 5 : อบรมวิสาหกิจชุมชนไม้กฤษณา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็น ประชาชนทั่วไป เกษตรกร ผู้ประก อบอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ตำบลหนองหมาก ฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

3.3 การเผยแพร่ข่าวสาร

เพจ Facebook : วิถีชุมชนชาวหนองหมากฝ้าย

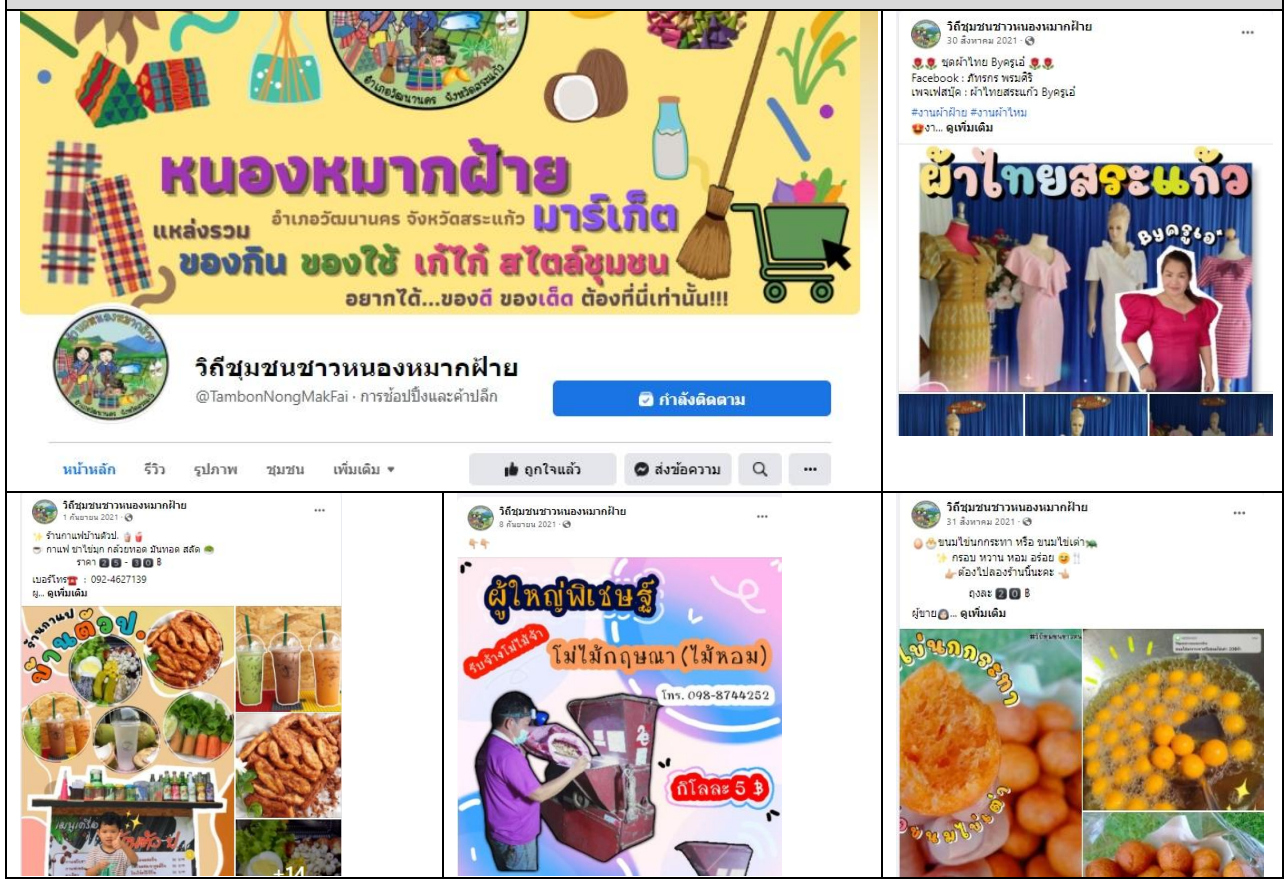

บทที่ 4 ผลการดำเนินกิจกรรม

4.1 การดำเนินกิจกรรม

1) โครงการอบรมตลาดสินค้าออนไลน์ (Digital market) ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วประกอบด้วย 2 กิจกรรม

1.1) กิจกรรมที่ 1 การอบรมตลาดสินค้าออนไลน์เบื้องต้น ระหว่างวันที่ 18 – 19 สิงหาคม 2564 แบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าอบรม 41 คน

1.2) กิจกรรมที่ 2 การอบรมตลาดสินค้าออนไลน์ขั้นสูง ระหว่างวันที่ 27 – 28 กันยายน 2564 มีผู้เข้าอบรม 26 คน

2) โครงการส่งเสริมอาชีพการเพาะเห็ดมูลค่าสูง ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 13 – 14 ตุลาคม 2564 โดยมีผู้เข้าอบรม 50 คน

3) โครงการอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์และเศษใบไม้ ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 28 – 29 ตุลาคม 2564 มีผู้เข้าอบรม 35 คน

4) โครงการอบรมสเปรย์สมุนไพรป้องกันโควิด-19 ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 29 – 30 พฤศจิกายน 2564 มีผู้เข้าอบรม 31 คน

5) โครงการอบรมวิสาหกิจกลุ่มไม้กฤษณา ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ระหว่างวันที่ 11 – 12 พฤศจิกายน 2564 มีผู้เข้าอบรม 50 คน

4.2 ภาพการดำเนินกิจกรรม

อบรมตลาดสินค้าออนไลน์ (Digital market)		

อบรมการเพาะเห็ดมูลค่าสูง

อบรมทำปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์และเศษใบไม้

อบรมสเปรย์สมุนไพรป้องกันโควิด-19

อบรมวิสากิจชุมชนไม้กฤษณา

บทที่ 5 สรุปวิเคราะห์โครงการระยะที่ 1

5.1 ภาพรวมโครงการ

จากการดำเนินงานโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ของ ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ภายใต้โครงการย่อยเรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือเชิงนิเวศน์และวิถีเกษตรกรรมสมัยใหม่สู่เศรษฐกิจดิจิทัลตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว” ในปี 2564 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและสร้างมูลค่าแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือเชิงนิเวศน์ โดยการบูรณาการทั้ง

ทางด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อพัฒนาและรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในทุกมิติของผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการสร้างสังคมดิจิทัลและเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อสร้างตลาดดิจิทัลให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อขยายโอกาสทางการตลาดของพื้นที่เป้าหมาย ผลักดันเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และทักษะทางด้านเศรษฐกิจดิจิทัล และเกษตรกรรม

ผลจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาพบว่า ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้มีการมีจัดทำกิจกรรมภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านการจัดการจัดการสนทนากลุ่ม หรือ Focus group ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ตัวแทนชุมชนได้มีส่วนร่วม สนทนา แสดงความคิดเห็น เสนอแนะอภิปราย โดยคำนึงถึงผู้เข้าร่วมสนทนาเป็นเจ้าของพื้นที่ ย่อมจะรู้ดีถึงความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมในหมู่บ้านตำบลดีที่สุด

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยได้ดำเนินการจัดทำ “การสนทนากลุ่ม FOCUS GROUP มีตัวแทนต่าง ๆ เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ที่ประกอบไปด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในชุมชน อาทิเช่น ไม้กวาด ผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ฯลฯ ผู้รับผิดชอบศูนย์เรียนรู้ในตำบล นายกและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักพัฒนาชุมชน และพัฒนากร ซึ่งผลของความต้องการของชุมชนจึงได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยมีการสรุปภาพรวมของโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ในพื้นที่ตำบลหนองหมากฝ้าย อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจำนวน 4 โครงการ และหลักสูตรเพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายของสินค้าชุมชน จำนวน 1 โครงการ ดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 4

5.2 แนวทางการต่อยอดโครงการระยะที่ 2

จากผลของการดำเนินงานได้มีการจัดเก็บข้อมูลของโครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการของกระทรวงมหาดไทย มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) เบื้องต้น ประกอบด้วยข้อมูลและกิจกรรมที่พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ดังนี้

1) ข้อมูลสำหรับการจัดทำแนวทางการเฝ้าระวังและจัดทำข้อมูลสาธารณสุข ตามมาตรการป้องกัน COVID-19 รายตำบล ข้อมูลรายได้ในชุมชน ข้อมูลอาชีพในชุมชน ข้อมูลสภาพทรัพยากรในพื้นที่ ข้อมูลระดับการศึกษาและทักษะของคนในชุมชน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคในชุมชน ข้อมูลสิ่งแวดล้อม และข้อมูลปัญหาระดับชุมชน สำหรับการจัดทำ ข้อมูลขนาดใหญ่ชุมชน (Community Big Data) และแนวทางการจัดทำข้อมูลราชการเป็นอิเล็กทรอนิกส์ (Digitalizing government data)

2) ได้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ชุมชน (Community Big Data) ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

(Data Analytics) ที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพ (Performance) และศักยภาพ (Potential) ของชุมชน และระบบการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมและบริบทของชุมชน

3) แนวทางการเฝ้าระวังและจัดทำข้อมูลสาธารณสุขตามมาตรการป้องกัน COVID-19 รายตำบล

4) ข้อมูลภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นดิจิทัล (Digital Government Data) และกระบวนการนำ Digitalized data ที่จัดทำขึ้นมาใช้ประโยชน์

5) เกิดการยกระดับสินค้า การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่นๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่างๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/ Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน) ที่ส่งผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของตำบลตามโจทย์และความต้องการรายตำบล

6) มีการผลักดันให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์จากเศษไม้กฤษณาเกิดขึ้น และต่อยอดไปยัง SME

7) ระยะเวลา 1 ปีที่ได้ดำเนินการ ร้อยละ 25 ของตำบลเป้าหมายเป็นตำบลพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Community)

จากโครงการระยะที่ 1 เป็นโครงการที่เน้นพัฒนาองค์ความรู้เพื่อที่จะให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ในการเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืนในอนาคต และการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต ดังนั้นโครงการในระยะที่ 2 จะเป็นโครงการที่ต่อยอดเป็นโครงการที่เปลี่ยนองค์ความรู้เป็นรายได้ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นกลางน้ำ และปลายน้ำ เช่น โครงการที่พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนโครงการที่เน้นเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

โครงการทั้งหมดควรมีระยะเวลาในการดำเนินการอย่างน้อย 3 ปี เพื่อสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในด้านความสามัคคี รวมทั้งการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นบ้านเกิดได้มีโอกาสเข้ามาทำงาน จัดการชุมชนของตนย่อมเป็นประโยชน์และเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน